

جمهوری اسلامی ایران

۱۱

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران
مدرسه علمیه الزهرا (س) خوی

سبک زندگی فردی و اخلاقی امام حسین (ع)

استاد راهنما : سرکار خانم نجیبه هنرور

تهیه کننده : سیما طاهارلو

سطح دو : پایه سوم

سال تحصیلی: ۹۷-۹۸

چکیده

سیره عملی چهارده معصوم (ع) چشمه جوشانی است که انسان می تواند با الگو پذیری از آن به معرفت و معنویت و... دست یابد . در این تحقیق ابتدا به بررسی مفهوم سبک و سیره و شاخصه پرداخته و بعد سبک زندگی شخصی امام حسین(ع) را بررسی نموده و همچنین به سیره عبادی آن حضرت پرداخته و از نحوه ی برخورد او در خانواده و اجتماعی مردم می پردازیم تا در زندگی خود با الگو برداری از زندگی ایشان برای خود سر مشق قرار دهیم .

کلید واژه : سیره، سبک ، فردی، اخلاقی

فصل اول

کلیات

بخش اول طرحنامه

۱-۱ بیان مسئله

۲-۱ اهمیت و ضرورت تحقیق

۳-۱ اهداف و فواید تحقیق

۴-۱ پیشینه تحقیق

۵-۱ سوالات تحقیق

۶-۱ فرضیه تحقیق

۷-۱ روش تحقیق

بخش دوم

۱-۲-۱ مفهوم سبک

۲-۲-۱ مفهوم سیره

فصل دوم

سبک زندگی امام حسین (علیه السلام)

۱-۲ سیره عبادی امام حسین (ع)

۲-۲ سخاوت و ایثار امام حسین (ع)

۳-۲ زهد و پارسایی

۴-۲ شجاعت

فصل سوم

سیره اخلاقی امام حسین (ع)

۱-۳ صبر

۲-۳ امر و نهی دینی

۳-۳ خوش خلقی

۱-۳-۳ بعثت و اخلاق

۲-۳-۳ امامت و اخلاق

۳-۳-۳ خلق نیک در سخنان ابا عبدالله (ع)

۴-۳-۳ نمونه هایی از خلق زیبا در سیره امام

۴-۳ معروف گستری و منکر ستیزی

۵-۳ ادب و احترام

۱-۵-۳ ادب زیور انسان

۲-۵-۳ احترام به برادر بزرگتر در سیره امام

۶-۳ سلام کردن

نتیجه گیری

منابع و مآخذ

فصل اول

کلیات و مفاهیم

۳-۴ معروف گستری و منکر ستیزی

جایگاه بنیادین امر به معروف نهی از منکر

دو واژه «معروف» و «منکر» از واژه های قرآنی و روایی است. آنچه عقل و شرع آن را بپسندد و مورد امضا و تایید آنان قرار گیرد، معروف است و آنچه را دین و خرد تایید نکنند و از آن نهی و نفرت داشته باشند، منکر می نامند. قرآن بهترین امت و ملت خود را آن ملتی می داند که این دو فریضه الهی در آن عمل شود، یعنی مردم به معروف ها گرایش داشته باشند و دیگران را به سوی آن فرا خوانند و فرهنگ معروف ها را بگسترانند و از منکرها نفرت و بیزاری بجویند و دیگران را از آنان باز دارند. در فرهنگ دینی این دو واجب جایگاهی بنیادین و اساسی دارند تا آن جا که «قوام فرائض» دیگر به شمار آمده اند.

امام باقر(ع) فرمود: «امر به معروف و نهی از منکر دو فرضه بزرگ الهی هستند که بقیه واجب ها با آنها بر پا می شوند و به وسیله این دو، راه ها امن گردد و کسب و کار مردم حلال می شود، حقوق افراد تامین می گردد و در سایه آنها زمین ها آباد و از دشمن ها انتقام گرفته می شود و در پرتو آن دو، همه کارها به سامان می رسد.» [وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۹۵]

از وظایف مهم مسلمانان احیا این دو فریضه و گسترش فرهنگ معروف و جلوگیری از منکر و روش های ناسالم ناهنجار و اجتماعی است.

علی(ع) ارزش این دو واجب را در مقایسه با دیگر ارزش های دینی مانند قطره ای در برابر دریا می داند.

در سیره پیامبر(ص) و امام شیعی امر به معروف و نهی از منکر از جایگاه بالا و والایی برخوردار است. [نهج البلاغه، حکمت ۳۷۴]

۳-۵ ادب و احترام

۳-۵-۱ ادب، زیور انسان

«ادب» هیت نیکویی است که شایسته است رفتار آدمی آن گونه باشد نگاهداشت حد هر چیز را ادب گویند، نیکویی، ظرافت و زیبایی رفتار از معنی و مفهوم ادب است به دیگر سخن، گاهی انسان دیواری استوار می‌چنیند و یا دری مستحکم می‌سازد، اما ظرافت کاری و مثبت کاری در او نیست، گاهی فزون بر استواری و استحکام هنر نمایی و ظرافت کاری و دقت ویژه در آن نیز به کار می‌برد که ارزش و قیمت کارش را دو چندان می‌سازد.

رفتار آدمی نیز چنین است، در مثل نشستن یک حالت از حالات انسان است و لکن گاهی می‌نشیند و پاها را دراز می‌کند، گاهی در نشستن دو زانو و یا چهار زانو می‌نشیند، گرچه هر دو نشستن است اما هیت دومی از نوع ادب و متانت مایه می‌گیرد. رعایت این گونه ظرافت‌ها در گفتار و رفتار و برخوردهای با دیگران آدمی را دیده آنان محترم و مودب جلوه می‌دهد. که از او به عنوان انسان وارسته و با ادب نام می‌برند.

امام علی(ع) می‌فرمود: آداب، زیورهای همیشه زنده است. [نهج البلاغه، حکمت ۵]

۳-۵-۲ احترام به برادر بزرگتر درسیره امام حسین(ع)

پدر و مادر در درجه اول احترام قرار دارند و هر گونه اسائه ادب و حتی کمترین بی‌ادبی و بی‌اعتنایی و گفتار ناپسند درباره آنان روا نیست و قرآن از گفتن واژه «اف» نسبت به آنها نهی کرده است برادر بزرگ‌تر نیز از نگاه اسلام جایگاه ویژه‌ای دارد. پیامبر اکرم (ص) در این باره فرمود: برادر بزرگ‌تر به منزله پدر است. [نهج الفصاحه، حدیث ۱۱۰۸]

در سراسر عمر و تا هنگامی که برادرش زنده بود و حتی پس از آن نیز احترام برادر بزرگتر را رعایت می‌کرد.

۳-۶ سلام کردن

سلام شعار مسلمانی

سلام در فرهنگ اسلام جایگاه ویژه‌ای دارد، سلام شعار و تحیت دین است که مسلمانان به هنگام ملاقات و رود رویی با یکدیگر آن را اظهار می‌کنند، عرب‌ها پیش از اسلام و در فرهنگ جاهلی در برخورد با یکدیگر چنین می‌گفتند: «أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يُعْوَدُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَ يَتَنَاجَوْنَ بِالْأَثَمِ وَالْعُدْوَانِ وَ مَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَ إِذَا جَاؤُكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ وَ يَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْ لَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فَبُئْسَ الْمَصِيرُ» (سوره مجادله، آیه ۸)

و هر گاه حضور تو آیند سلام و تحیتی گویند که خدا نفرموده است این شعار جاهلی بر چیده شد و به جای آن « السلام علیکم» به عنوان درود و تحیت بهشتیان به مسلمانان آموخته شد. از آن پس مسلمانان به این شکل به همدیگر احترام می گذاشتند. آیه دیگری نازل شد که:

وَإِذَا حُيِّتُمْ بِحَيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوها إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا

(سوره نسا، آیه ۸۶)

هرگاه کسی شما را ستایش کند شما نیز باید به ستایشی مثل و یا بهتر از آن پاسخ دهید. از آن پس مسلمانان جواب سلام را کامل تر می دادند و با تحیت بهتر و بیشتر این ادب اسلامی را رعایت می کردند.

سلام بر خود به دو معناست: سلامتی خواستن برای دیگران نتیجه اش سلامتی خود است و یا آن که به هنگام ورود - گر چه کسی نباشد - فرشتگان الهی پاسخ شما گویند. [سفینه البحار، ج ۴، ص ۲۳۸]

به هر حال پیامبر بزرگوار اسلام کردن را از مصادیق «معروف» شمرد و فرمود: هر مسلمانی به برادر دینیش شش حق شناخته شده دارد:

۱ - سلام به هنگام ملاقات، ۲- عیادت به گاه بیماری، ۳ - پاسخ عطسه دادن،

۴- احترام و تشییع به زمان مردن، ۵ - پاسخ دادن مثبت به دعوت، ۶ - دوست داشتن و نداشتن برای او آنچه برای خود دوست دارد و ندارد.

نتیجه گیری

در پایان این مقاله با مهمترین سیره ی عبادی ، اجتماعی ، اخلاقی آن حضرت آشنا شدیم که یک شخص می تواند در زندگی خویش سر لوحه ی خود قرار دهد . امام در سیره ی عبادی والاترین فرد بعد از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آل وسلم) بود که می توان آن را سرمشق زندگی خویش قرار داد آن حضرت همچنان که تمام فضایل اخلاقی را به نحو احسن انجام می داد از رذایل اخلاقی هم به شدت دوری می کرد .

یکی از مهمترین و روشن ترین نتایجی که از مجموعه سخنان امام می توان دریافت این است که زندگی اجتماعی یک امر ضروری برای انسان ها است و آن ها بدون آن قادر به استمرار حیات مادی و معنوی خود نخواهند بود .

امام با توجه به تاثیر عمیق و گسترده ی زندگی اجتماعی در تحقق بخشیدن تکامل و سعادت افراد در بیشتر بیان های خود انسان ها را به حفظ الفت و پیوستگی و اتحاد دعوت نموده اند .

